

มาตรการทางกฎหมายในการแทรกแซงทางเศรษฐกิจของรัฐ
ในกิจการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

ภัทรวรรณ เนินกว้าง

วิทยานิพนธ์เสนอต่อมหาวิทยาลัทยรามคำแหง
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
นิติศาสตรมหาบัณฑิต
ปีการศึกษา 2553

มาตรการทางกฎหมายในการแทรกแซงทางเศรษฐกิจของรัฐ
ในกิจการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

ภัทรวรรณ เนินกร่าง

วิทยานิพนธ์เสนอต่อมหาวิทยาลัยรามคำแหง
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
นิติศาสตรมหาบัณฑิต
ปีการศึกษา 2553
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยรามคำแหง

LEGAL MEASURES USED IN STATE ECONOMIC INTERVENTION
IN RESPECT TO SMALL-AND MEDIUM-SIZED ENTERPRISES

PATARAWAN NERNKRANG

A THESIS PRESENTED TO RAMKHAMHAENG UNIVERSITY
IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS
FOR THE DEGREE OF MASTER OF LAWS

2010

COPYRIGHTED BY RAMKHAMHAENG UNIVERSITY

ภายใต้กรอบของบทบัญญัติที่รัฐธรรมนูญให้ไว้แล้ว การแทรกแซงเศรษฐกิจของรัฐดังกล่าวจะต้องอยู่ภายใต้หลักนิติรัฐอีกด้วย

ในรูปแบบระบบเศรษฐกิจแบบเสรีนิยมนั้น เอกชนเป็นผู้มีกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินและปัจจัยการผลิต รวมทั้งกลไกในระบบเศรษฐกิจแบบเสรีนิยมเป็นไปในเรื่องของความสัมพันธ์ระหว่างอุปสงค์ (ความต้องการซื้อ) และอุปทาน (ความต้องการขาย) ทั้งนี้อยู่บนพื้นฐานแรงจูงใจจากผลกำไรที่จะได้รับ ด้วยความเป็นเสรีภาพในการแข่งขันทางการค้าจึงทำให้หน่วยธุรกิจต่าง ๆ ทั้งขนาดใหญ่ขนาดกลางรวมไปถึงขนาดเล็กต้องเร่งพัฒนาตนเองให้เท่าเทียมหรือมีความพร้อมในการแข่งขันทางการค้าอยู่เสมอ แต่กระนั้นการพัฒนาในหน่วยธุรกิจต่าง ๆ ก็ไม่สามารถสร้างความเท่าเทียมหรือแข่งขันในทางการค้าได้อย่างเป็นธรรมและเสรีจึงเกิดปัญหาความไม่สมดุลของระบบเศรษฐกิจส่งผลกระทบต่อประชาชนในภาพรวม

ในกระบวนการทางเศรษฐกิจของประเทศไทย กิจกรรมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเป็นหน่วยธุรกิจที่มีอยู่เป็นจำนวนมากในการประกอบธุรกิจของประเทศไทย และหากปล่อยให้มีการแข่งขันกันโดยปราศจากการรักษาสมดุลในระบบเศรษฐกิจอาจส่งผลเสียหายกระทบต่อประชาชน รัฐจึงจำเป็นที่จะต้องแก้ปัญหาด้วยการเข้าแทรกแซงทางเศรษฐกิจโดยการกำหนดมาตรการทางกฎหมาย จัดให้มีสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมขึ้นตามความในพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ. 2543 เพื่อเป็นศูนย์กลางในการบริหารจัดการและทำหน้าที่ในการส่งเสริมสนับสนุนและพัฒนางานกิจกรรมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ตราพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2542 เพื่อส่งเสริมให้มีการแข่งขันในทางการค้าอย่างเสรีและเป็นธรรม และตราพระราชบัญญัติว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ พ.ศ. 2542 เพื่อเป็นการกำหนดเงื่อนไขเรื่องราคาสินค้าและบริการ

อย่างไรก็ดี จากการเข้าแทรกแซงระบบเศรษฐกิจของรัฐดังกล่าวเพื่อสร้างสมดุลในระบบเศรษฐกิจ และเป็นการรักษาผลประโยชน์ให้แก่ประชาชน โดยการกำหนดมาตรการทางกฎหมายไว้นั้น จะเห็นได้ว่ามาตรการทางกฎหมายดังกล่าวยังไม่เอื้อต่อระบบเศรษฐกิจในประเทศไทย ไม่มีลักษณะเป็นไปในทางที่จะสร้างสมดุลในกลไกทาง

เศรษฐกิจ ไม่สามารถควบคุมพฤติกรรมการประกอบธุรกิจของวิสาหกิจที่มีขนาดใหญ่
กว่าเป็นช่องว่างให้เกิดการเอารัดเอาเปรียบในทางการค้าที่ไม่เป็นธรรม และไม่สามารถ
ที่จะพัฒนากิจการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมให้ยั่งยืนได้ เนื่องจาก กระบวนการ
ขั้นตอน และการใช้อำนาจในการเข้าแทรกแซงทางเศรษฐกิจเป็นไปในลักษณะการตรา
กฎหมายเพื่อการควบคุมและลงโทษมากกว่าเป็นการออกกฎหมายเพื่อการส่งเสริม
สนับสนุนอันเป็นวิธีการหนึ่งในการแทรกแซงระบบเศรษฐกิจของรัฐตามหลักกฎหมาย
มหาชน

ABSTRACT

249612

Thesis Title Legal Measures Used in State Economic Intervention
in Respect to Small-and Medium-Sized Enterprises

Student's Name Mrs. Patarawan Nerkrang

Degree Sought Master of Laws

Academic Year 2010

Advisory Committee

1. Assoc. Prof. Dr. Somchai Sirisomboonwej Chairperson
2. Assoc. Prof. Sudhini Ratnavaraha

At present, the economy of the Kingdom of Thailand (Thailand) is construed as a liberal and open economic system. In actual fact, however, the economic system of Thailand is a mixed economic system in which elements of liberalism and socialism are intercalated. It is in the context of this hybrid economic formation that the private sector is allowed the liberty to engage in commerce and trade and to freely pursue industrial activities. At the same time, however, it is necessary for the state to play a role in the economy through acts of economic intervention. State intervention is designed to ensure equilibrium in the economy in addition to providing continuous support and direction. As such, there are measures that are appropriate for the state to use in managing economic problems in order to prevent and reduce social conflict.

The legal justification for state intervention in the economy is found in Sections 43 and 84 of the Constitution of the Kingdom of Thailand, B.E. 2550 (2007). These provisions indicate that state intervention in the economy need not assume the form of direct intervention. The state may indirectly intervene in the economy using the tool of economic policy in formulating policies supportive of the economic operations of the private sector, or—as the case may be—economic control and direct supervision. In the last case, state economic intervention may take the form of legislation in which specific Acts are introduced, etc. However, it yet remains the case that state economic intervention is restrictive of individual rights and liberty. Therefore, the state's economic intervention must be within a framework of constitutionally validated provisions. In addition, the state's economic intervention must be grounded in the principle of “a state governed by laws” as well.

In a liberal economic system, there is private ownership of property and the private sector controls the factors of production. The liberal mechanism in the economic system governs the relationship between demand (the need to buy) and supply (the need to sell). This is motivated by the expectations of profits to be gained. Freedom of commercial competition has stimulated the business sector—whether enterprises are small, large or medium—to develop themselves at higher levels in order to be equally competitive and to be fully prepared to engage in trade and commerce at a constant pace. However, the development of the business sector has not ensured equal opportunities for free and fair competition. Hence, there are

elements of disequilibrium in the economic system that affects members of the general public in an overall picture.

In the Thai economy, the small- and medium-sized enterprises are business units that exist in large numbers in business operations. If competition is permitted without maintaining equilibrium in the economic system, the consequences may well have severely deleterious affects on the members of the general public. In dealing with this problem, the state has used the mechanism of economic intervention through the introduction of countervailing legal measures.

Accordingly, an office was established so as to promote small- and medium-sized enterprises in accordance with the Small and Medium Enterprises Promotion Act, B.E. 2543 (2000). This office was designed to serve as a center for promoting, supporting, and fostering the development of small- and medium-sized enterprises. The Trade Competition Act, B.E. 2542 (1999) was enacted so as to promote free and fair trade competition. The Act Governing Prices of Goods and Services, B.E. 2542 (1999) was also enacted in order to determine the conditions which should govern the costs of goods and services.

The state's economic intervention, furthermore, is designed to maintain equilibrium in the economic system and to secure benefits for all members of the general public by enacting direct legal measures. Nonetheless, it is evident that these legal measures have not fulfilled the original role envisaged for them in the Thai economic system. They do not have the attributes necessary

for sustaining a mechanism fostering equilibrium in the economic system.

They cannot be used in controlling the behaviors displayed in the conduct of business by large-sized enterprises. This allows for the creation of a loophole allowing for the taking of unfair advantage in trade. It is therefore infeasible to develop small- and medium-sized enterprises in a supposed sustainable manner. This is because the processes, steps, and the use of power in economic intervention takes on the character of a law designed to control and penalize rather than being an instrument of constructive promotion and support as part and parcel of an integral justification for the intervention of the state in economic affairs in accordance with the fundamental principles of public law.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีก็ด้วยความกรุณาจากท่าน คณะกรรมการวิทยานิพนธ์ทุกท่าน และผู้เขียนยังได้รับความเมตตาจากท่าน รองศาสตราจารย์ ดร. กิจบดี ก้องเบญจภูษ และท่านรองศาสตราจารย์ ดร. ภูมิ โชคเหมาะ ที่ได้สละเวลาอันมีค่ายังรับเป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และให้คำแนะนำแก่ผู้เขียนและ ในโอกาสนี้ผู้เขียนขอขอบพระคุณท่านอาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ แก่ผู้เขียนจนสำเร็จการศึกษา

ขอขอบพระคุณเจ้าหน้าที่บัณฑิต เจ้าหน้าที่ห้องสมุดปริญญาโท คณะนิติศาสตร์ ทุกท่าน นอกจากนี้ขอขอบพระคุณ บิดา มารดา ครอบครัว มิตรสหายเพื่อน รุ่น 14 ที่คอยเป็นกำลังใจและช่วยเหลือด้วยดีเสมอมา

ท้ายสุดนี้ผู้เขียนหวังว่าวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ คงจะเป็นประโยชน์แก่การศึกษา สังคมและประเทศชาติ หากมีข้อผิดพลาดหรือข้อบกพร่องประการใด ผู้เขียนต้องขออภัย ไว้ ณ ที่นี้และขอน้อมรับไว้แต่เพียงผู้เดียว

ภัทรวรรณ เนินกร่าง

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	(4)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	(7)
กิตติกรรมประกาศ.....	(11)
สารบัญตาราง.....	(18)
บทที่	
1 บทนำ.....	1
1. ความเป็นมาและสภาพปัญหา.....	1
2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	11
3. สมมติฐานของการศึกษา.....	11
4. ขอบเขตของการศึกษา.....	12
5. วิธีดำเนินการศึกษา.....	12
6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	13
2 แนวความคิดเกี่ยวกับการแทรกแซงทางเศรษฐกิจของรัฐ	
ตามหลักกฎหมายมหาชน.....	14
1. หลักการเข้าแทรกแซงทางเศรษฐกิจของรัฐ.....	14
1.1 ลัทธิเศรษฐกิจการเมืองแนวเสรีนิยม.....	15
1.1.1 พาณิชยนิยมและธรรมชาตินิยม.....	16
1.1.2 อุดม สมัทธและสำนักเสรีนิยมคลาสสิก.....	20
1.1.3 เสรีนิยม (ใหม่).....	25
1.2 ลัทธิเศรษฐกิจการเมืองแนวสังคมนิยม.....	27
1.2.1 สังคมนิยมในรัฐ หรือสังคมนิยมปฏิรูป.....	27
1.2.2 สังคมนิยมแบบปฏิวัติรัฐ.....	28

บทที่	หน้า
2. บทบาทและภารกิจของรัฐปัจจุบันในทางเศรษฐกิจ.....	32
2.1 ภารกิจดั้งเดิม.....	33
2.2 ภารกิจสมัยใหม่.....	33
2.2.1 ภารกิจพื้นฐานของรัฐ (Primary Function).....	33
2.2.2 ภารกิจลำดับรอง (Secondary Function).....	34
2.2.3 ภารกิจของรัฐในทางเศรษฐกิจ.....	35
3. การรับรองทางกฎหมายในความมีอยู่ของหลักการเข้าแทรกแซง ของรัฐในทางเศรษฐกิจของรัฐในต่างประเทศ.....	38
3.1 การรับรองทางกฎหมายในความมีอยู่ของหลักการแทรกแซง ของรัฐในทางเศรษฐกิจของประเทศฝรั่งเศส.....	38
3.1.1 ประชาธิปไตยในทางเศรษฐกิจหรือการมีส่วนร่วมของ คนงานในการประกอบการ.....	39
3.1.2 แนวทางการโอนกิจการวิสาหกิจ เป็นของชาติ (Nationalization).....	40
3.1.3 การวางแผนเศรษฐกิจ.....	41
3.2 การรับรองทางกฎหมายในความมีอยู่ของหลักการแทรกแซง ของรัฐในทางเศรษฐกิจของประเทศเยอรมัน.....	42
3.2.1 หลักสังคมนิยม.....	42
3.2.2 หลักความสมดุลของระบบเศรษฐกิจทั้งหมด.....	43
3.3 การรับรองทางกฎหมายในความมีอยู่ของหลักการแทรกแซง ของรัฐในทางเศรษฐกิจของประเทศญี่ปุ่น.....	44
4. วิธีการและรูปแบบของการเข้าแทรกแซงของรัฐในทางเศรษฐกิจ.....	46
4.1 รูปแบบการแทรกแซงเศรษฐกิจโดยรัฐเป็นผู้เข้าดำเนินการเอง.....	47
4.2 รูปแบบการแทรกแซงเศรษฐกิจโดยรัฐไม่เข้าดำเนินการเอง.....	48

บทที่	หน้า
4.2.1 การวางแผนเศรษฐกิจ.....	48
4.2.2 การให้ความสำคัญสนับสนุนแก่การดำเนินการทางเศรษฐกิจ ของเอกชน.....	49
4.2.3 การควบคุมกำกับดูแลทางเศรษฐกิจ.....	49
5. การควบคุมการแทรกแซงของรัฐในทางเศรษฐกิจ.....	51
5.1 หลักนิติรัฐและทฤษฎีที่สืบเนื่อง.....	51
5.2 การควบคุมการเข้าแทรกแซงของรัฐในทางเศรษฐกิจ โดยองค์กรตุลาการ.....	53
5.2.1 องค์กรตุลาการที่มีอำนาจควบคุม.....	53
5.2.2 เทคนิควิธีการในการควบคุม.....	56
6. ความหมายและความสำคัญของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม...	61
6.1 ความหมายและคำนิยามของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม.....	62
6.2 ความสำคัญของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม.....	65
6.3 บทบาทความสำคัญและโครงสร้างของวิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อมของไทย.....	67
3 มาตรการทางกฎหมายในการแทรกแซงทางเศรษฐกิจของรัฐใน กิจการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม.....	72
1. มาตรการทางกฎหมายในการแทรกแซงทางเศรษฐกิจของรัฐ ในกิจการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในต่างประเทศ.....	73
1.1 ประเทศฝรั่งเศส.....	73
1.1.1 มาตรการเกี่ยวกับการจัดตั้งวิสาหกิจ การโอนทรัพย์สิน ของวิสาหกิจและศูนย์บริการยื่นแบบคำขอต่าง ๆ ของวิสาหกิจ.....	73
1.1.2 มาตรการทางภาษีอากร.....	75
1.1.3 มาตรการด้านแรงงาน.....	76

บทที่	หน้า
1.2 ประเทศญี่ปุ่น.....	79
1.2.1 นโยบายพื้นฐานในการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อม.....	80
1.2.2 การส่งเสริมการปฏิรูปธุรกิจวิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อม.....	83
1.2.3 การอำนวยความสะดวกในการสร้างธุรกิจใหม่.....	85
1.2.4 การสนับสนุนกิจกรรมสร้างสรรค์ทางธุรกิจ.....	85
1.2.5 การส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม รับจ้างช่วงการผลิต.....	87
1.2.6 ระบบช่วยเหลือซึ่งกันและกันเพื่อป้องกันการล้มละลาย.....	88
1.2.7 การควบคุมดูแลกิจกรรมทางธุรกิจของ ผู้ประกอบการขนาดใหญ่.....	88
1.3 ประเทศออสเตรเลีย.....	91
2. มาตรการทางกฎหมายในการแทรกแซงทางเศรษฐกิจของรัฐ ในกิจการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในประเทศไทย.....	97
2.1 โครงสร้างธุรกิจในวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม.....	98
2.2 มาตรการการแทรกแซงทางเศรษฐกิจตามพระราชบัญญัติ- การแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2542.....	105
2.3 มาตรการการแทรกแซงทางเศรษฐกิจของรัฐตามพระราชบัญญัติ- ว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ พ.ศ. 2542.....	116
2.4 มาตรการการแทรกแซงทางเศรษฐกิจของรัฐตามพระราชบัญญัติ- การตอบโต้การทุ่มตลาดและการอุดหนุนซึ่งสินค้า จากต่างประเทศ พ.ศ. 2542.....	121

บทที่	หน้า
4 วิเคราะห์มาตรการทางกฎหมายอันมีผลเป็นการแทรกแซงระบบเศรษฐกิจ ของรัฐในธุรกิจวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม.....	127
1. ปัญหาการส่งเสริมธุรกิจในวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ซึ่งอาศัยการจัดการโดยอำนาจตามพระราชบัญญัติส่งเสริม- วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ. 2543.....	130
1.1 การใช้อำนาจภาครัฐต่อกระบวนการทางเศรษฐกิจ ในธุรกิจวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม.....	131
1.2 องค์การภาครัฐต่อการจัดการระบบธุรกิจในวิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อม.....	134
2. ปัญหาการใช้อำนาจภาครัฐต่อกระบวนการทางการค้าอย่างเสรีและ เป็นธรรมตามนโยบายพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2542....	138
2.1 การใช้อำนาจเหนือตลาด.....	138
2.2 การควมรวบธุรกิจที่มีผลต่อการผูกขาดและไม่เป็นธรรม ในทางการค้า.....	145
3. ปัญหาการจัดการระบบกลไกราคาสินค้าและบริการ	147
3.1 การใช้อำนาจคณะกรรมการกลางว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ เพื่อกำหนดกลไกราคาสินค้า.....	138
3.2 การจัดการต่อกระบวนการด้านราคาสินค้าในการทุ่มตลาดตาม พระราชบัญญัติการตอบโต้การทุ่มตลาดและการอุดหนุน ซึ่งสินค้าจากต่างประเทศ พ.ศ. 2542.....	150
5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....	152
1. บทสรุป.....	152
2. ข้อเสนอแนะ.....	158

บทที่	หน้า
บรรณานุกรม.....	167
ประวัติผู้เขียน.....	171

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1	คำจำกัดความของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมของต่างประเทศ...
2	บทบาทของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ต่อระบบเศรษฐกิจไทย.....
3	สัดส่วนของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม จำแนกตามลักษณะธุรกิจ.....
	64
	69
	70